

MARCO DERKS • *theoloog* nd.nl/opinie

WEIGERAMBTENAAR: FATSOENLIJK NADENKEN

... De discussie over de weigerambtenaar is hevig gepolariseerd. Maar maakt de trouwambtenaar er niet veel te veel van? En waarom alleen gewetensbezwaren bij een homohuwelijk?

Sinds in 2001 het huwelijk is opgesteld voor paren van gelijk geslacht is er discussie ontstaan over zogeheten weigerambtenaren: ambtenaren van de burgerlijke stand die gewetensbezwaren hebben om mensen van gelijk geslacht in de echt te verbinden. Op dit moment is deze discussie hevig gepolariseerd. Een goede oplossing zal naar mijn idee niet worden gevonden wanneer degenen die het hardste schreeuwen gelijk krijgen, maar wanneer er fatsoenlijk nagedacht wordt. In elk geval zouden de volgende drie overwegingen daarin meegenomen moeten worden.

In de eerste plaats moet worden nagedacht over wat de taak is van een ambtenaar van de burgerlijke stand – en over wat niet tot die taak behoort. Deze ambtenaar moet volgens mij erop toezien dat het huwelijk volgens de wet wordt voltrokken. Allereerst moet hier een misverstand worden gecorrigeerd: het huwelijk wordt niet door hem of haar voltrokken, maar door de trouwlustigen zelf – de ambtenaar is slechts de getuige namens de staat. Wat moet er dan gebeuren op het stadhuis? Als ik een nieuw paspoort wil hebben, dan zit ik niet te wachten op een ambtenaar die in oudhollandse klederdracht gaat voordragen uit het werk van een groot Nederlands dichter, of die een exposé geeft over de canon van

de Vaderlandse Geschiedenis. Dat gebeurt gelukkig ook niet. Maar bij trouwerijen gebeurt dat wel. Veel ambtenaren willen er te veel een show van maken. Nadat hij of zij vooraf een kennismakend gesprek heeft gehad met het bruidspaar gaat de ambtenaar tijdens de ceremonie in geuren en kleuren aan de aanwezigen vertellen hoe het stel elkaar heeft leren kennen – alsof hij of zij erbij was (en alsof je dat als bruidspaar had gewild). Als je pech hebt, gaat hij of zij zelfs candle light-gedichten voordragen over de liefde. Dan loop je als bruidspaar niet alleen het risico met de wansmaak van deze ambtenaar geconfronteerd te worden, maar ook met diens visie op liefde, huwelijk en het leven. Het is altijd goed om open te staan voor nieuwe gezichtspunten, maar moet dat nu bij het trouwen op het stadhuis?

kus

Of wat dacht u van dat moment waarop de ambtenaar zegt dat men elkaar nu een kus mag geven? Waar bemoeit die voyeur zich mee? Lofliederen op de liefde en aanbevelingen voor een goed huwelijksleven zouden zij moeten overlaten aan anderen die daar – in principe – beter toe in staat zijn, zoals een priester of predikant, een naaste familielid of een goede vriend of vriendin van het bruidspaar. Daarmee komen we meteen op een ander punt, namelijk de motivatie die mensen hebben om (bijzonder) ambtenaar van de burgerlijke stand te worden. Het is mooi als burgers op vrijwillige basis deze taak op zich willen nemen, omdat deze relatief eenvoudige

taak niet per se verricht hoeft te worden door iemand in loondienst. Maar als je het zo mooi vindt om bruidsparen toe te spreken en ze iets mee te geven, bied je dan via je eigen website aan als ceremoniemeester of bereid je voor op het bekleden van een ambt in de kerk.

geweten

Dan mijn laatste punt. Iemand merkte een keer op dat de staat zuinig moet zijn op mensen met een geweten: liever iets te veel dan iets te weinig geweten. Dat lijkt me een zinnig punt. Tegelijkertijd is het ook belangrijk onderscheid te maken tussen geweten en onderbuik. Ik ben er namelijk niet zo zeker van dat deze weigerambtenaren zo gewetensvol zijn. Het feit dat bepaalde ambtenaren gewetensbezwaren hebben met juist huwelijken tussen mensen van gelijk geslacht vind ik op z'n minst dubieus, zeker als zij zich beroepen op hun christelijke levensovertuiging. Hebben zij dan nooit eerder gewetensbezwaren gehad? Wat dan als een van beide partners gescheiden is? Wat dan als de een wel gelovig is en de ander niet? Wat als je het gevoel hebt dat deze twee helemaal niet bij elkaar passen? Als gewetensbezwaren alleen opspelen bij paren van gelijk geslacht, zouden deze weigerambtenaren zich moeten afvragen of hun geweten wel door het geloof van de kerk is gevormd in plaats van door de moderniteit en haar romantisch huwelijksideaal. Kortom, ambtenaren van de burgerlijke stand moeten zich bij hun leest houden, zodat het bezoek van het bruidspaar aan het stadhuis een vluggertje kan zijn. <